

פרשת ויגש

העלון יוצא במהד' מייל. מי שיוכל להפיץ - יבורך!

חשד באבנר שאין לבו שלם עם דוד, וכך נאמר שם (שמואל ב, ג-ז): "ויטהו יואב אל תוך השער, לדבר אתו בשלי, ויכהו שם החומש, וימת בדם עשהאל אחיו". יואב הרג את אבנר, משום שהיה גואל הדם של אחיו עשהאל, שנהרג בידי אבנר. על מה דיברו שני שרי הצבא שם, בשער? אומרים חז"ל (סנהדרין מס.) "לדבר אתו בשלי, אמר רב יהודה אמר רב, על עסקי שלו, ומבאר רש"י "לשון של נעלך, שאל לו בערמה, יבמה גדמת היאך חולצת? התחיל שוחה מלפניו ומראהו כך היא חולצת בשיניה, והוא שלף חרבו והרגו".

שני מצביאים נפגשים, ועל מה הם מדברים? על נשק? על צבא? הם מדברים בלימוד, בסוגיא במסכת יבמות. ועכשיו נתבונן לרגע: אבנר נפגש עם יואב, אויבו מתמול שלשום, שאת אחיו הוא הרג. אבנר יודע שיואב הוא גואל הדם של הנהרג. יואב מבקש לדבר עמו, ועל מה הוא מדבר? הוא שואל שאלה מוזרה: "יבמה גידמת היאך חולצת". כדי לענות על השאלה, חייב אבנר להתכופף... האם לא היה כאן מקום לחשוד, לראות את הנולד? כיצד האמין אבנר שיואב בא לשאול אותו שאלה בדיני חליצה?

בדור שלנו אי אפשר להבין. אך בדורו של דוד המלך זו היתה המציאות. שר צבא היה בראש ובראשונה - גדול בתורה. ענייני הצבא לא תפשו אצלו אלא מקום משני. במקום ראשון עמד - לימוד התורה! וכנגש עם שר צבא אחר, גם הוא גדול בתורה, אין דבר טבעי יותר מלדבר בתורה. אין זה מוזר, אין כאן מקום לחשד. כאילו שני ראשי שיבות נפגשים... וכשמדברים בתורה, שום דבר לא קיים יותר בעולם, שוכחים מהכל, אין חושדים בכלום.

אולי זה ימחיש לנו מעט, מה התכוונו חז"ל כשאמרו (שבת קיב.) "אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, אם ראשונים כבני אדם, אנו כחמורים וכו'".

(להתעדן באהבתך)

"וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וַיָּבֵא בְּאֶרֶץ שֶׁבַע" (מו, א).

מובא במדרש רבה (צד, ד): 'להיכן הלך? אמר רב נחמן: שהלך לקוץ ארזים שנטע אברהם זקנו בבאר שבע. כתיב (שמות כו) 'והבריח התיכון בתוך הקרשים', אמר רבי לוי: הבריח התיכון שניים ושלושים אמה היו בו, מהיכן מצאו אותו לשעה? אלא מלמד שהיו מוצנעין עימם מימות יעקב אבינו'.

יעקב אבינו עומד לרדת מצרימה. באותה שעה הוא לא חושב על עצמו ולא דואג לצרכיו. חושב הוא רק על צאצאיו ודואג להם: כיצד יסתדרו בהיותם במדבר, מהיכן ימצאו עצים לבנות מהם את המשכן.

אחת הדוגמאות המאלפות לחיים כאלו של מחשבה על הדורות הבאים, ללא דאגה לעצמו כלל - התגלתה בצדיק רבי זיידל אפשטיין זצ"ל ואשתו הרבנית, וכה היה המעשה:

באחד הימים התקלקל דוד השמש בביתו של רבי זיידל, ומקורבו, הרב דוד יעקב רוט, הגיע לתקנו. בדיקה מעמיקה הבהירה לו שאי אפשר לתקנו מחדש, אלא יש לרכוש דוד שמש חדש, או, לחילופין, מחמם מים קטן.

הוא עצמו צידד במחמם מים קטן, משום שבבית מתגוררים רק הרב והרבנית ואין להם צורך בכמות מים גדולה, מה גם שחיימום הדוד אורך זמן רב.

אולם רבי זיידל השיב שבדעתו לרכוש דוד שמש, ולא נימק את טעמו לכך. שוב ושוב ניסה רבי דוד להסביר את ההיגיון שבהצעתו הקודמת, אולם רבי זיידל נותר נחוש.

רבי דוד נצר את תמיהתו בלבו, ופנה אל הרבנית כדי לספר לה על הצעתו. להפתעתו הרבה גם הרבנית השיבה את אותה התשובה: לרכוש דוד שמש גדול.

כעת הבין רבי דוד שדבר מה עומד מאחורי החלטתם, והוא הפציר ברבי זיידל שיאמר לו מהו.

ונגה ואמר לו הרב אפשטיין: 'אינך מבין? הלא הדברים פשוטים! הלא ב"ה אני והרבנית אנשים לא צעירים, אין לדעת מי מעימנו יעזוב את העולם קודם, ויתכן שיבואו נכדים לגור עם מי-מאיתנו. בפרט לאחר ששינונו נעזוב את העולם, בודאי מסתבר שתגור כאן משפחה, והלא הם בודאי יזדקקו בבוא היום לדוד שמש גדול!'

המושכל הראשון, הן של הרב והן של הרבנית, היה המחשבה על הזולת, על צאצאיהם העתידיים לחיות בביתם...

"האם עד כדי כך צריך האדם לחשוב על אחרים?", שאל את רבי זיידל בעודו משתומם ותמה.

"הלא אלו דברי הגמרא (תענית, דף כג.) לגבי חוני המעגל, אשר ראה אדם הנוטע חרוב עבור נכדיו, השיב לו רבי זיידל בפשטות, 'הוא עצמו, אמנם, לא עתיד להנות מן הפירות שייצאו אך ורק בעוד שבעים שנה, אולם דואג הוא לדורות העתידיים לצאת ממנו, ובאופן כזה הוא חי את חייו'".

(מתוך האור)

"וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאֶתִי וְאָמַר אֵךְ טָרֶף טָרֶף וְלֹא רֵאִיתִי עַד הַנְּהָה" (מד, כח).
צריך להבין, מה כוונת יעקב באומר 'ולא ראיתי עד הנה', מילים שלכאורה נראות כמיותרות!

כתב הגאון רבי משה סופר זצ"ל - 'החתם סופר', בספרו 'תורת משה', וז"ל: "נראה שיעקב אבינו לא חשש שיוסף מת, מדלא נראה אליו בשום פעם בחלום, ועל כן סבר שנטרף בדעתו והולך שובב בין החיות, כי חיה אחת 'ברדלס' שמה, שנשיכתה מטרת דעת האדם. והיינו דאמר טרף טרף טרף משום דלא ראיתי עד הנה [בחלום]".
ובענין זה יש להביא סיפור פלא שכתב רבינו אברהם אבן-עזרא, בפירושו לספר דניאל (ד, כח), וז"ל: "ואני ראיתי אחד מחברינו נאמן הרות, והגיד לי שהיה באי 'סרדניא', והנה ערל אחד יצא מדעתו וברח מאבותיו והיה ביער עם האיילים שנים רבות, והוא הולך על רגליו וידי כמוהם. והנה הלך מלך האי לצוד ציד ולקח איילים רבים, ונלקח (-בצידה) גם הערל השוטה בין האיילים, ובאו אבותיו והכירוהו, ודיברו אליו ולא ענה, ונתנו לפניו לחם לאכול ויין לשתות ולא אבה, ונתנו לו עשבים עם האיילים ואכל, ובחצי הלילה ברח לאיילות השדה".

"כֹּה אָמַר בְּנֵי יוֹסֵף שְׁמֵנִי אֶלְקִים לְאָדוֹן לְכָל מִצְרַיִם רְדֵה אֵלַי אֶל תַּעֲמֹד. וַיִּשְׁבֹּת בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וְהָיִית קָרוֹב אֵלַי" (מה, ט-י).

כתב בספר 'דרכי שלום' ביאור נפלא בפסוקינו: לשון הדברים שצויה יוסף לומר לאביו נראה כמזלזל באביו - "רדה אלי אל תעמוד".

אך נראה להאיר את דברי יוסף באור חדש: הנה על הספקות שמסתפקת הגמרא (קדושין ג:) בבן שהוא רבו של אביו "מהו לעמוד אביו מפניו", כתב הרא"ש: "ולא איפשיטא. וספיקא דאורייתא הוא ויעמוד האב מפני הבן. אמרו עליו על רבינו מאיר מרוטנבורג שמיים שעלה לגדולה לא הקביל פני אביו ולא רצה שאביו יבוא אליו" (וע"ש הספק הנוסף אם הבן צריך לעמוד, וגם ע"ז פסק הרא"ש לחומרא). אמנם הרמב"ם פסק (ממרים פ"ו ה"ד) שהאב לא עומד מפניו של הבן.

מעתה נראה שיוסף חשש שמא יעקב סובר שיוסף מוגדר רבו של יעקב, שהרי נעשה אדון למצרים וחשוב הוא ממנו, ולכן יעקב ינהג כפי שפסק הרא"ש - שיעמוד האב מפני הבן, אך יוסף לא רצה שאביו יעמוד מפניו. על כך אמר יוסף: **"רדה אלי - אל תעמוד"**, אל תעמוד מפני, ותנהג כהרמב"ם (א.ה. שמצרים היא מקומו וחשיב כמרא דאתרא...).

אך אם אתה חפץ שאני אנהג כחומרתי של המהר"ם מרוטנבורג ש"לא הקביל פני אביו ולא רצה שאביו יבוא אליו", זאת נעשה: **"וישבת בארץ גושן"** ולא בארץ מצרים, כדי שלא תצטרך לעמוד מפני בכל עת. אך לא כדי להתרחק ממך אני אומר זאת, אלא **"והיית קרוב אלי"**.

"וַיֵּרָא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ וַתַּחֲי רֹחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם" (מה, כז).

מפרש רש"י: "סימן מסר להם, במה היה עוסק כשפירש ממנו, בפרשת עגלה ערופה. ובמדרש מובא: "ויאמר ישראל רב - רב כוחו של יוסף בני, שכמה צרות הגיעוהו, ועדיין הוא עומד בצדקו".

בתחילה סירב יעקב להאמין, ואילו סימן ה"עגלות" גרם למהפך; מעתה האמין, ורוחו קמה לתחיה. מדוע דוקא ענין זה השפיע עליו יותר מהכל? וכיצד למד מזה, שיוסף עומד בצדקו?

בטרם נבוא להסבר הענין נקדים משל, שנשא המגיד מדובנא:

שני ידידים נפגשים אחרי פרידה של שנים רבות. על איזה עניינים נסובה השיחה ביניהם בפגישה זו, על קורות חייהם, על משפחתם, על זכרונות העבר. גם אם מדובר בתלמידי חכמים, סביר להניח, שיקדישו את עיקר פגישתם לקושיא על תוספות או לדיון הלכתי... וכל שכן בפגישה בין אב ובנו, שבה ההתרגשות גוברת. **כיצד נהג יוסף?** אחרי שנים רבות וקשות של פרידה, איזו דרישת שלום יש לו לשלוח לאביו? דברי תורה! אין הוא כותב לו על מה שעבר עליו, אין הוא מתאר לו את כבודו ואושרו המלכותי, רק דבר אחד מעניין אותו: לדבר בלימוד... אין זו סתם מדרגה, כאן הראה יוסף שעדיין הוא כל כולו שקוע בתורה; שגם בהיותו עבד וגם בהיותו מלך המשיך לעלות בתורה, ובשום מצב לא הסיח את דעתו ממה שלימד אותו אביו. אחרי שנוכח יעקב שאכן הוא עומד בצדקתו בשלימות, שיצא ללא פגע מכל תלאתיו גם מבחינה רוחנית, אזי **"ותחי רוח יעקב אביהם"**!

דוגמא מאלפת ביותר לכך ניתן למצוא בדמותו של אבנר בן נר, שר הצבא של שאול המלך, כפי שמבאר הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל בספרו **'אמת ליעקב'** (הדוש

אבנר, שבא לכרות ברית עם דוד המלך, נפגש עם יואב, שר הצבא של דוד. יואב

לפנינו סיפור נפלא המלמדנו שמצוות ומאמץ לקיומם לא מפסידיים. לעולם.

והנה הסיפור לפניכם: בשנים האחרונות למדה בסמינר שלנו בת שהתקבלה בקושי לסמינר. ולא בגלל הישגים לימודיים נמוכים. להפך, דווקא זה היה הנתון שעמד בסופו של דבר לטובתה. הבעיה שהשתהה את קבלתה היתה אי התאמתה לאופי הרחוני של הסמינר. אולם, מכיון שהיא היתה עדינה ולא עזת פנים, הוחלט לקבלה, בתקווה שהסמינר יחדיר בה את ההשקפה הנכונה. אולם התקוה הזו לא ממש התגשמה. היא אמנם לא הכניסה השקפות בעייתיות, אך בלבוש שלה היא עברה בפירוש על תקנון הסמינר. לא אפרט כאן מה ואיך, אבל כמעט בכל דבר היא הלכה על הגבול או עברה אותו... בשלב מסוים התחלנו להעיר לה, ולאחר מכן- לשלוח מסרים להורים.

ההורים אכן ביקשו ממנה לשנות את לבושה, אך בבית, בנוכחותה, הביעו אי הבנה אודות דרישות הסמינר. התוצאה היתה, שהבת המשיכה בדרכה, ובגלל הרוח הגבית שקיבלה מהוריה - החמירה את ההתנהגות, וכבר התחלנו לקבל דרישות שלום לא מחמיאות אודותיה. היתה מחנכת אחת שתמיד סגרה עליה. היא אמרה שיש בה תום ואפילו שאיפה לרוחניות, אולם אף לא אחת מהמורות ידעה לזהות איפה ניתן לראות את השאיפה הזו. היה ברור שזה עניין של זמן עד שהיא תסולק.

יום אחד התקיימה בסמינר שיחה בנושא צניעות על ידי רבנית חשובה. בין השאר אמרה הרבנית, כי מי שמקבלת על עצמה קבלה חשובה שיש בה ויתור על משהו שמאוד יקר לו, הקב"ה ממלא לו את שאיפת חייו. מובן שהמסר נאמר באופן הרבה יתר סוחף ועוצמתי, ולאחר השיחה פנתה אותה בת בשאלה אל המחנכת: 'אם אני מקבלת על עצמי לותר על הטעם שלי בביגוד ולנהוג על פי התקנות המחמירות של הסמינר, האם אזכה להגשים את שאיפתי?' 'מה

שאיפתך?' שאלה המחנכת. 'אני רוצה להינשא לבן תורה אמיתי, ואני פוחדת מאד שבגלל השם שיצא לי לא אזכה לזה. אני שואלת אם לא מאוחר מדי לקבלה זו'. המחנכת חשבה קצת ואמרה: 'אני מוכנה להיות ערבה לכך שתוכלי להינשא לבן תורה אמיתי, והשם שיצא או לא - לא זיק'. והיא אכן השתנתה מקצה לקצה. בהגה ממש על פי התקנון המחמיר של הסמינר. באותם ימים גונב לאוזנינו שאמא שלה התנגדה לשינוי הגורף הזה, אבל היא הלכה עם זה עד הסוף. שינוי מוחלט מן הקצה אל הקצה.

כשהגיעה עת השידוכים היא נתקלה בבעיה, אולם לא מהכיוון שחשבנו עליו. הצעות רבות נכלו על כסף, ואז הגיע שידוך חשוב באמת. בחור מיוחד מיישיבה מצוינת, אבל השידוך נתקע בגלל הכסף והדבר שבר אותה לחלוטין. היא פנתה למחנכת שלה בסוג של טרזניה: 'אמרת לי כי אגשים את שאיפתי אם אקבל על עצמי את כללי הסמינר ואותר על משהו שחשוב לי מאוד. הנה עשיתי זאת ואיני מצליחה להגיע לדבר שאלי שאפתי'. המחנכת חשבה קצת. בתחילה רצתה לומר שעדיין לא מאוחר ושכסף היא תקבל, אך גם לה נשמעו מילים אלו כהתחמקות.

תחת זאת שאלה: 'מה הפער בין מה שאביך יכול לשלם ובין מה שהורי הבחור דורשים?' 'חמישים אלף דולר', ענתה הבהורה. 'אני לוקחת זאת על עצמי', אמרה המחנכת בלי לחשוב פעמיים. השידוך נסגר. השניים התארסו, ולאט-לאט נודע למורות, מה עשתה המחנכת. היא פשוט החלה לגשש איך היא מגייסת את הכסף. כל המורות לא הבינו את התעוזה. הרי לה עצמה יש בנים ובנות לחתן, ואיך העזה לקחת על עצמה התחייבות כה גדולה של משהו ישישי אחרת?! עברו כמה שבועות, והיא הצליחה לגרד כמה אלפי שקלים בודדים. היא היתה לחוצה מאוד, וככל שפנתה לאנשים הם השיבו את פניה ריקם. החתונה הלכה וקרבה, ולה לא היה מושג איך היא משיגה את הכסף.

שבוע לפני החתונה התקשר אליה עסקן ציבור מחו"ל כדי לברר על בת המסמינר בשביל בנו. היה זה עסקן ידוע שנהג להתקשר אליה כדי 'לקטוף' את הכלות הטובות ביותר לבניו ולקרוביו, והוא סמך מאד על המחנכת ההיא. בסיום השיחה פנתה אליו בשאלה, אולי הוא מכיר מישהו שיכול לתרום לה להכנסת כלה. היא סיפרה לו את כל הסיפור. 'פניתי לעשרות אנשים אמידים, אבל עדיין לא גירדתי עשרת אלפים שקל והרי התחייבתי על סכום גדול פי כמה וכמה'. העסקן הקשיב בשקט ופתאום נזכר במשהו: 'לפני חצי שעה בדיוק הגיעה לידי צוואה של אלמנה מהקהילה כאן, היא כתבה בצוואה להוריש מהונה הרב סכום כסף לטובת כלה ששומרת את כל גדרי הצניעות, בתנאי שהכלה תאמר פרק תהלים לעילוי נשמתה תחת חופתה. אני חושב שהמקרה שלך פשוט מתאים לצוואה הזו'.

'באיזה סכום מדובר', שאלה המחנכת. 'זה הגיע אלי כעת למשרד. קראתי את המכתב המצורף, אך לא את הצוואה, תני לי רגע לפתוח ולהסתכל. אני מקווה שיהיה כאן לפחות כמה אלפי דולרים שיעזרו לך להתחיל'. היא שמעה אותו פותח את המעטפה ואז זועק: 'אני לא מאמין! היא מקדישה סכום של חמישים אלף דולר למטרה הזו. זה לא יכול להיות מקרי, הסיפור הזה... תעצרי את ההתרמה. הסכום יועבר אלייך תוך כמה שעות'.

החתונה התקיימה בשמחה ובכבוד. רגע לאחר ענידת הטבעת ושבירת הכוס, הושלך הס. רק מי שעמד קרוב הבחין בכלה ובאמא ממלמלות פרק תהלים בקול בוכים. גם אנו המורות הצטרפנו ואמרנו פרק תהלים לעילוי נשמתה של האישה הצדקת. בחתונה רקדו בחורי ישיבות עילויים, ובעזרת הנשים - בנות הסמינר והמחנכות. ורק קומץ מחנכות ידעו את הסיפור האמיתי מאחורי החתונה הזו.

(האמנית ואדברה)

פנינה לשבת בנייני הלכה ואגדה

נותרו קצת מים בתחתית המיחם - מותר להטותו?

מצוי מאד בשבתות החורף הקרות - שהמים חמים עומדים להיגמר מן המיחם החשמלי, ויש לעיין, האם מותר להטותו, ועל ידי כך ייצאו המים חמים שנשארו בתחתיתו?

כתב המשנה ברורה (ס"ס שיח), שבכלי בישול הנקרא 'מיחם' שהוחם מערב שבת, אסור ליטול ממנו מים בשבת כשאינו גרוף מן הגחלים שעליהם הוא מונח. והביא, שכן כתב בספר 'תוספת ירושלים' בריש סימן רנ"ג, והביא דין זה בשם הירושלמי (שבת פ"ג ה"ג) לגבי מוליאר (=כלי מיוחד למים שיש בו מקום לגחלים) שאינו גרוף שאין שותים ממנו בשבת, והטעם מפני שהוא עשוי פרקים (=התחיתות מחוברות), והוא חושש שמא ינזקו חיבורים ע"י חום הגחלים, ולכן הוא יבוא להוסיף מים. ע"כ. בשו"ת מנחת יצחק (י"ו, ס"א), דן לאסור מטעם זה להשתמש במיחם חשמלי, שהרי האדם חושש שמא יתרוקן המיחם וישרף גוף החימום, ויבוא להוסיף מים. אולם כתב שם, שמבהבלי מוכח שאינו סובר את חומרת הירושלמי בזה, לכן כתב שדינו של התוספת ירושלים אינו עיקר הדין אלא חומרא, ולכן יש להוסיף ולומר שכל החומרא היא רק כבעין דין הירושלמי שהיה עשוי פרקים, והיינו שהיה עשוי באופן שאף אם ימטע מהמיחם בקצת יהיו מוכרחים להוסיף מים בכדי שלא יתאכל חיבורו (והייך כן מל' הירושלמי שב' שרגלים להוסיף מים לתוכו 'תדיר תדיר', ע"ש), משא"כ במיחם שאפשר להשתמש במים כמעט עד סופו ושוב לא ישתמש במים, ובפרט אם יש צינור בחוץ שמורה עד היכן הגיעו המים, לכן מותר להשתמש במיחם זה אם הוא רק שומר חום ואינו מוסיף (ואז לא חיישין לשמא יחתה), וגם שאין אפשרות להגדיל את חומו, וכן שיעשו היכר עד היכן יכולים לקחת מהמים, שלא ישרף גוף החימום. עכ"ד.

ולפי דבריו, במיחמים המצויים היום, שאינם מוסיפים חום, וא"א למזוג מהמים בשבתותיהם מבלי להטות את המיחם, ויש סימן היכר לשיעור המינימלי, מאחר ונשארים מים במיחם, יש להתיר [וע' בספר מאור השבת (ח"ד, הערה כ-כא) שהאר"ך לדחות דבריו, ובשו"ת מאורות נתן (ח"א במילואים) שדן בדברי המנח"י]. ובשמירת שבת כהלכתה (בנד"מ א, מו) אסר להשתמש במיחם כשהברז נמצא בתחתית הכלי, מטעם שמא יוסיף מים למיחם, וכדלעיל במשנ"ב. אך התיר היכן שהברז נמצא מעל גוף החימום, והוסיף שאסור להטותו ולהוציא את המים האחרונים שבמיחם. וכעין דבריו כתב בשו"ת אז נדברו (ח"ו, ס"א), והאר"ך לחזק דבריו עוד בח"ח (ס"י יד) וח"א (ס"י לה). וכן כתב בהלכה ברורה (על ס"י שיח, עמ' ססג). והגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בשו"ת אגרות משה (או"ח, ח"ד, ענייני בישול, ע"ד, כא)

משולחנו של העורך

כתב, שפשוט שחששו של המשנ"ב אינו שייך במיחם חשמלי שבימינו' (לא מבואר שם הטעם, ולא"ה הוא כמו שביאר המנח"י הנ"ל).

לעומת זאת, מרן הגאון רבי נסים קרליץ זצ"ל בספרו חוט שני (כו, ה) [עמ' קיד], אסר להשתמש במיחם חשמלי, ואף כזה העשוי בזמנינו, כי גם אם עושים מרחק בין הגוף חימום לברז, מ"מ אותם מעט שנשארים אינם מספיקים אלא לכמה שעות ולא למשך כל יום השבת, ואז חוששים שמא המים יתאדו ויתקלקל המיחם. ועוד, שכאשר יש מיעוט מים - מטעים את המיחם להוציא מים, ונחסר גם מהכמות המינימלית. ובפסקי תשובות (ס"ס שיח, בנד"מ עמ' תסז), כתב להתיר במיחם שבזמנינו, מהטענות הנ"ל, והוסיף, שכל מה שחז"ל גזרו הוא כשעלול הכלי להישרב גם כשלא מוציא מים, כי המים מתאדים מאלהם, משא"כ במיחם שבזמנינו, אין חשש לאידי המים כשהמיחם נמצא על 'מצב-שבת', ולשמא יוציא בידיים את כל המים - לא חששו. וע"ע בזה בשו"ת שבט הקהתי (ח"ג ס"י קט, וח"ד ס"י קח).

ויש לציין (וכ"כ בפסקי תשובות), שב'מיחם טרמוס' המצוי בזמנינו, לא קיים חשש של כיבוי המיחם בגלל מחסור במים, כי גם לאחר הוצאת כל המים ממנו ימשיך גוף החימום את פעולתו ללא שינוי (אם הוא מכוון על 'מצב שבת'). ובמנחת יצחק הוסיף עוד, שיש מיחמים שבהם יש 'טרמוסטט', שגורם לכיבוי המיחם כשנגמרים המים, וגוף החימום מתחמם יתר על המידה, יש להיזהר בהם כאמור, ומחשש גרם-כיבוי, דהגם שלא מתכבה מיד המיחם, הרי גם גרם-כיבוי אסור בשבת. וכ"כ בארחות שבת (ח"א, פרק ב, סעיף לא).

ובילקוט יוסף (שבת, ח"ב, עמ' תכז) הביא בשם מרן הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל (וכן בשם שו"ת רבבות אפרים), שראוי להחמיר שלא להזיז מיחם חשמלי כלל בשבת, מפני שיש הסוברים שהוא נעשה בסיס לדבר האסור ע"י הגוף חימום הלוהט שיש בתחתיתו, והמיקל יש לו על מה שסימון, מפני שיש מתירים, ע"ש. וא"כ, לדעת האוסרים, בלא הכי אסור להטות את המיחם, גם ללא החששות הנ"ל.

העולה מן האמור: לרוב ככל הפוסקים: מותר להשתמש במיחם חשמלי בשבת, ובלבד שיתקיימו בו כמה תנאים (לכול-עלמא): א. א. הברז מותקן בצידו ולא בתחתיתו, וכך נשארים מים תמיד, ב. שלא יטה את המיחם כשהמים עומדים להיגמר, ג. המיחם אינו מוסיף חום. הארות והערות יתקבלו בברכה!

ספרים בבית = לומדים גם בבית! ש"ס, טור ש"ע, רמב"ם וכו' - במחירים הזולים בארץ (למטעם לבד). מתחרה בכל הצעת מחיר. משולחים לכל הארץ. 052-7176882

לעילוי נשמת: דניאל הכמת בן דוד, אליהו בן חנה יונה, הרה"צ אליעזר בן מנונו זצוק"ל, יהודה בן יוסף ז"ל, שושנה פורן בת טאום, חנה יונה בת רומיה, פריץ נמכי בת עוסניגאן, שולמית חווה בת הר"ר רפאל ז"ל, שושנה רוזט בת שלום.

לדיווג הגון: שרה בת אילה, רבקה בת דבורה

לרפואת: איתמר שריה בן עדית, ראובן בן שרה, נסים בן חורם, מונירה בת פריץ נמכי, אביעד מאיר יהודה בן עדית, בתושח"י

העלון מוקדש להצלחת בר"ג ישי בן אילה, רחמים בן מונירה, עידן וליך בני מרים, משפ' מנצור וכל התורמים והסניערים בהפצה. אליהו בן אילה